

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืชเป็นกิจกรรมที่นำข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลพันธุ์กรรมพืชที่ได้จากการศึกษา ประเมิน การสำรวจเก็บรวบรวม การปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืชที่มีนำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์ตามความต้องการในอนาคต โดยเป็นการวางแผนระยะยาว 30-50 ปี ว่าจะมีพันธุ์พืชลักษณะต่างๆ ที่ต้องการของช่วงเวลา เป็นการพัฒนาคาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งเมื่อได้แผนพัฒนาพันธุ์พืชแต่ละชนิด จะนำทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงมีพระราชวินิจฉัย และพระราชทานให้กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืช เช่น กรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นต้น ในปีงบประมาณ 2557 ต่อเนื่องมายังปีงบประมาณ 2558 มีหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. หลายหน่วยงานได้เริ่มทำงานในกิจกรรมนี้ แต่ในเบื้องต้นงานนั้นอาจคาบเกี่ยวกับงานในกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช โดยเฉพาะในเรื่องการศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาหรือลักษณะทางพฤกษศาสตร์ในแต่ละพันธุ์หรือสายต้น และนำผลมาต่อยอดในงานกิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืชต่อไป

แนวทางการดำเนินกิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

1. คัดเลือกพันธุ์พืชที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วว่าควรมีการวางแผนพัฒนาพันธุ์เพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต
2. ดำเนินการทูลเกล้าฯ ถวายแผนการพัฒนาพันธุ์พืชที่คัดเลือกแล้ว เพื่อให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชวินิจฉัยและพระราชทานให้กับหน่วยงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชชนิดนั้น ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย
3. ประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่มีความพร้อมในการพัฒนาพันธุ์พืชดำเนินการพัฒนาพันธุ์พืชและนำออกไปสู่ประชาชน และอาจนำไปปลูกเพื่อเป็นการค้าต่อไป
4. ดำเนินการจดสิทธิบัตรพันธุ์พืชใหม่ที่ได้มาจากการพัฒนาพันธุ์พืชดั้งเดิม เพื่อประโยชน์ของมหาชนชาวไทย

สรุปงานในกิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

จำนวนการเดินทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่ทั่วประเทศของเจ้าหน้าที่อพ.สธ. ในกิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช 3 ครั้ง

ในส่วนงานวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช ในปีงบประมาณ 2558 ของ อพ.สธ. เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2557 ได้แก่

6.1 การคัดเลือกพันธุ์กล้วยไม้ ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อพ.สธ. คลองไผ่

โดยการผสมพันธุ์ในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ผสมพันธุ์ในต้นเดียวกัน ผสมพันธุ์ระหว่างต้นในสายพันธุ์เดียวกัน และผสมพันธุ์ข้ามสายพันธุ์ เมื่อติดฝัก จะนำส่งห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชเพื่อเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ต่อไป โดยในปีนี้ได้ฝักกล้วยไม้ที่ได้จากการผสมพันธุ์ ส่งเข้าห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช จำนวน 1 ชนิด 540 ดอก ส่งฝักวานิลลา 195 ฝัก

ภาพฝักกล้วยไม้ที่ได้จากการผสมพันธุ์

6.2 การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ.

ในปีงบประมาณ 2558 อพ.สธ. จัดการประชุมเรื่องการพัฒนาการใช้ประโยชน์พืชอนุรักษ์ใน อพ.สธ. 3 ครั้ง (ทุกไตรมาส) ณ หน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริ เช่น ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ภาคเหนือ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบไปด้วย คณะปฏิบัติงานวิชาการ อพ.สธ. จากส่วนกลางและหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูงเชียงราย, สำนักงานพัฒนาที่ดินเชียงราย, โรงเรียนป่าแป๋วิทยา และผู้แทนจากองค์การส่งเสริมกิจการโคนม (อ.ส.ค.) ภาคเหนือตอนบน เป็นต้น ซึ่ง ณ ขณะนี้มีพืชอนุรักษ์ภาคเหนือ ที่ อพ.สธ. ดำเนินการอยู่ได้แก่

มะเกี๋ยง มะกึ่ง ตีนฮู้งตอย น้อยหน้าเครือ กล้วยไม้ และซาเมียง เป็นต้น ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งจะเป็นการประชุมรายงานในความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ. แต่ละชนิดพืช โดยมีคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินงานการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ. เป็นผู้พิจารณาถ่วงดุลแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

ภาพการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ.

ตารางสรุปผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อพ.สธ. ในกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช

ชื่อหน่วยงาน	ชื่อโครงการ	พื้นที่	ผลการดำเนินงาน	หมายเหตุ
เจ้าหน้าที่ อพ.สธ. ศูนย์ อนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ อพ.สธ. คลองไผ่	การคัดเลือกพันธุ์กล้วยไม้	พื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช ฯ อพ.สธ. คลองไผ่ ต.คลองไผ่ อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา	ได้ฝึกกล้วยไม้ที่ได้จากการผสมพันธุ์ส่งเข้าห้องปฏิบัติการ เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช จำนวน 1 ชนิด 540 ดอก ส่งฝักวานิลลา 195 ฝัก	
เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ อพ.สธ.	การประชุมคณะทำงานการพัฒนาการใช้ ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ.	ณ หน่วยงานที่ร่วมสนอง พระราชดำริ ภาคเหนือ เช่น ศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. ภาคเหนือ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่, มหาวิทยาลัย แม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ และศูนย์วิจัยและพัฒนาการ เกษตรที่สูงเชียงราย จังหวัด เชียงราย	ณ ขณะนี้มีพืชอนุรักษ์ภาคเหนือ ที่ อพ.สธ.ดำเนินการอยู่ได้แก่ มะเกี๋ยง มะกั้ง ตีนตุ้งดอย น้อยหน้าเครือ กล้วยไม้ และซา เมียง เป็นต้น ซึ่งในการประชุมแต่ละครั้งจะเป็นการประชุม รายงานในความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อ พัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ. แต่ละชนิดพืช โดยมีคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินงานการอนุรักษ์และ พัฒนาการใช้ประโยชน์จากพืชอนุรักษ์ อพ.สธ. เป็นผู้พิจารณา กลั่นกรองแนวทางในการดำเนินงานต่อไป	